

ดีบี กิ่งกาญจน์ อีกกิ่งก้าน ของต้นมานพ

DB KingKaan เป็นฟอนต์ตัวเนื้อไทย
ของอาจารย์ มานพ ศรีสมพร ที่ออกแบบให้เข้ากันได้ดี
กับอักษรโรมันแบบ slab serif.

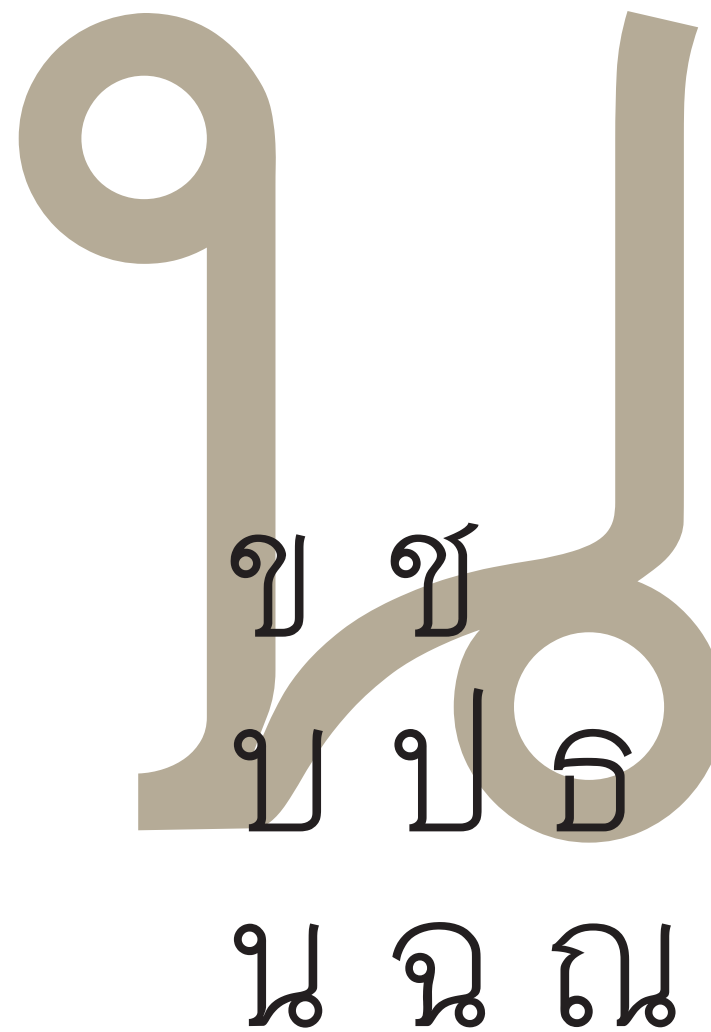
Designed as Thai body type by Manop Srisomporn, the letters of DB KingKaan combine typographic treatments often found in Western and traditional Thai styles. There is a hint of slab serifs on the basal horizontals and gentle curves at the end of verticals, which derive from traditional Thai calligraphic strokes.

The characters appear denser than their Latin counterparts, however, being made so by the greater degree of interior detail. The even-width strokes make it good as a body font in Thai when cast in light weight to render a looser colour which, for continuous reading, would be easier on the eye than a type mass of thick and thin strokes.

The “king” portion of its name derives from Thai typography jargon for the serif-like extension. And “kaan” means gold, or things precious. Together, the syllables reflect the Thai penchant for names with elegance both in meaning and sound.

อ.มานพ ศรีสมพร มีชื่อเสียงอย่างมากในฐานะ
ผู้บุกเบิกตัวพาดหัวไทยเชิงอุตสาหกรรม แต่หลายคน
คงไม่รู้ว่าท่านมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตัวเนื้อยุคตัวเรียง
พิมพ์ตะกั่วหลายตัวให้กลับมาเป็นตัวคอมพิวเตอร์ (เรียกตาม
เครื่องออกเอาท์พุทที่ชื่อ Compugraphic) ให้คนไทย
ได้ใช้. รวมถึงตัวคอมพิวเตอร์ ‘อุทอง’ ซึ่งเป็นผลงานออกแบบ
ชิ้นใหม่ของอาจารย์เอง.

ไม่เพียงแค่นั้น ในช่วงที่เทคโนโลยี prepress
เปลี่ยนจากฟอนต์แบบ photo-typesetting หรือ
ตัวคอมพิวเตอร์ที่เรียงพิมพ์ด้วยแสง มาเป็นฟอนต์แบบ
PostScript ที่ใช้กับคอมพิวเตอร์ยุคแรกๆ อ.มานพ
ก็ยังเป็นกระบอกน้ำหนึ่งที่อนุรักษ์ตัวพิมพ์ในเทคโนโลยีเก่า
ให้ฟื้นชีพกลับมาใช้งานต่อได้อีก (ฟอนต์ตระกูล EAC
เช่น EAC TomLight). จากประสบการณ์ที่อยู่เบื้องหลัง
ตัวเนื้อมากมายในช่วงเปลี่ยนผ่านเทคโนโลยีทั้ง 2 ครั้ง
ดังกล่าว จึงไม่น่าแปลกใจอะไรที่ อ.มานพ จะกลับมา
ทำตัวเนื้อไทยได้อย่าง “กิ่งกาญจน์” ที่ผมกำลังจะ
กล่าวถึงต่อไป.

DB KingKaan เดิมเป็น 1 ใน 7 แบบตัวพิมพ์ที่
อ.มานพ ออกแบบทั้งหมดไว้เป็น PostScript และเป็น
ตัวเนื้อเพียงแบบเดียว นอกนั้นเป็นตัวดีสเพลย์. ครั้งแรก
ที่เห็นฟอนต์นี้ในขนาดตัวพิมพ์โตๆ เท่ากับฟอนต์ดีสเพลย์
อื่นอีก 6 แบบนั้น ผมรู้สึกเฉยๆ มองไม่ออกว่าฟอนต์ไทย
ที่เต็มไปด้วยเส้นกิ่งงอกที่ฐาน แถมปลายเส้นตั้งยังบิด
โค้งอเยียงนี่จะเป็นตัวเนื้อที่ดีได้ยังไง แต่พอลองพิมพ์
ที่ตัวขนาด 14 พอยท์ เป็นเนื้อความดู ผมต้องเปลี่ยน
ความคิด! ยิ่งพอลองได้อ่านไปซักพัก ผมรู้สึกได้เลยว่า
นี่คือตัวเนื้อที่ดีอย่างไม่ต้องสงสัย. เหตุผลที่ฟังธงเช่นนั้น
เพราะผมแทบไม่รู้ถึงจริตที่ อ.มานพ ใส่ไว้. ที่ขนาด
พอยท์เล็กๆ มันยังดูเป็นกลางมาก. เมื่ออ่านไปนานๆ
เราแทบไม่รู้เลยว่ากำลังอ่านบทความที่พิมพ์ด้วย
ฟอนต์อะไร หน้าตาเป็นอย่างไร ใจมันจดจ่ออยู่แต่เนื้อหา
เท่านั้น. นี่คือคุณสมบัติสำคัญของตัวเนื้อที่ดีนั่นเอง.

ลักษณะทั่วไปของ DB KingKaan คือเป็นฟอนต์
ตัวเนื้อหัวกลมที่มีเส้นแบบสม่ำเสมอ ต้นแบบถูกทำ
เป็น PostScript ไปถึง 3 น้ำหนัก คือ ตัวบาง (ที่ผม
ใช้ทดสอบอ่านเป็นตัวเนื้อความ) ตัวกลาง และตัวหนา
พร้อมชุดอักษรโรมันแบบ slab serif ที่อาจารย์ทำขึ้นมา
เอง. เมื่อ DB ได้รับไม่ต่อจากท่านมาทำเป็น OpenType
นั้น ก็เกือบเหลืออะไรให้ต้องทำแล้ว นอกจากการขยาย
พื้นที่ว่างภายในให้รูปอักษรบางตัวดูโปร่งขึ้นเท่านั้น.
ลักษณะพิเศษที่บ่งบอกความเป็น “กิ่งกาญจน์” พอสรุปได้
3 ประการ ดังนี้

ประการแรก กิ่งกาญจน์มีเส้นกึ่งที่ฐานอักษร ทั้งพวก
ฐานแคบ เช่น ข, ช และพวกฐานกว้าง เช่น บ, ป, ธ รวม
ถึงพวก น, ฉ, ณ ซึ่งปรกติในตัวพิมพ์มาตรฐานอื่นๆ ไม่มี
กึ่ง ก็ยังมีกึ่งในฟอนต์นี้. และแม้แต่ พ (ฟ, ฬ) และ ห ซึ่ง
ผืนเกินไปที่จะใส่เส้นกึ่ง ก็ยังทั้งโค้งเลยแนวเส้นหน้า
เล็กน้อยล้อยกับปลายเส้นกึ่งของอักษรตัวอื่นๆ ที่ยื่น
ออกไปเหมือนปลายเท้าที่เลยลำตัวออกไป.

ประการที่สอง เส้นหลังของตัวอักษรทุกตัวที่เขียน
จากเส้นฐานตั้งฉากขึ้นไปจะมีการบิดปลายโค้งไปด้านหลัง
เล็กน้อย เช่นตัวที่ใช้งานบ่อยๆ คือ น, บ, ม, ย รวมทั้งสระ
เอ, แอ ด้วย.

DB KingKaan

กขชคคฃงจฉชฌจญฎฏฐฑฒณดตถทธอ
ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ

กขชคคฃงจฉชฌจญฎฏฐฑฒณดตถทธอ
ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ

กขชคคฃงจฉชฌจญฎฏฐฑฒณดตถทธอ
ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ

DB KingKaan Regular, Medium, Bold

จ ร ว อ

ข

ประการสุดท้าย เส้นโค้งบนทุกเส้น เช่นตัว จ, ร, ว, อ จะถูกตัดปลายเส้นในแนวเฉียงเช่นเดียวกับปลายหางที่เส้นตั้งของกลุ่ม ข,บ,ย ฯลฯ ทำให้ดูอ่อนหวานแบบไทยๆ.

ส่วนเคล็ดลับที่ทำให้ ‘กึ่งกาญจน์’ อ่านสบายประการที่หนึ่งคือ อ.มานพ ซอนจรีไว้แต่พองาม เวลาใช้จึงดูไม่จัดจ้านเกินไปอย่างพอนท์ตัวเนื้อไทยส่วนใหญ่ที่ได้จากการประกวด. ประการที่ 2 คือช่องไฟที่อาจารย์ทำไว้โปร่งสบายทั้งแนวนอน (ระหว่างตัวพยัญชนะที่ตั้งบนเส้นฐาน) และแนวตั้ง (ระหว่างสระบน, วรรณยุกต์กับตัวพยัญชนะ).

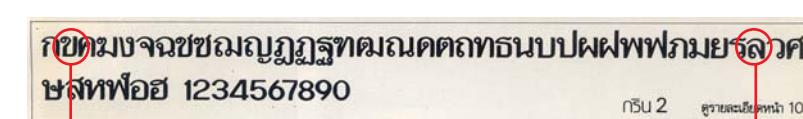
ถ้าสังเกตรายละเอียดของเส้นกึ่งที่ อ.มานพ ทำไว้ในชุดอักษรไทยของกึ่งกาญจน์ จะมีส่วนโค้งเชื่อมกับเส้นหน้า ไม่ได้ชนฉากกันที่อๆ แบบตัว slab serif ในชุดอักษรโรมัน จึงแฝงความอ่อนช้อยอย่างไทยไว้. ถ้าลองพิจารณาตัว ข (ช) และ ล (ส) ที่ได้อิทธิพลมาจากชุดอักษรลอก ‘กรีน 2’ ของสยามวาลาในอดีต ก็ดูเป็นไทยมากๆ เพียงแต่ ข, ล ของกึ่งกาญจน์ได้ลบจรีแหลม ส่วนเส้นหักกลับของหัว ข และส่วนหักของเส้นกลางตัว ล ออกให้ดูโค้งมนเล็กน้อย ขณะพอนท์ DB Surawong ยังคงจรีแหลมที่ ข, ล ตามต้นแบบกรีน 2 อยู่.

นบปผฝพฟภมยรฤลฎวศษฬหฬอ ๐๑๒๓๔๕๖๗๘๙
abcdefghijklmnopqrstuvwxyz 0123456789

นบปผฝพฟภมยรฤลฎวศษฬหฬอ ๐๑๒๓๔๕๖๗๘๙
abcdefghijklmnopqrstuvwxyz 0123456789

นบปผฝพฟภมยรฤลฎวศษฬหฬอ ๐๑๒๓๔๕๖๗๘๙
abcdefghijklmnopqrstuvwxyz 0123456789

แบบอักษรลอก ‘กรีน 2’ จาก ‘แบบอักษรไทย McCanorma’

DB Surawong

ชล

DB KingKaan

ชล

สำหรับผมแล้ว คิดไม่ถึงเลยว่า slab serif แบบฝรั่ง กับจรีตัวหัวแบบไทยๆ จะมารวมกันในพอนท์ตัวเนื้อไทยได้ แต่สำหรับ ‘มานพ ศรีสมพร’ แล้ว ไม่เพียงแค่ว่าจินตนาการไปได้ถึง แต่ลงมือทำให้พวกเราได้เห็นแล้วว่า มันเข้ากันได้กับอักษรโรมันแบบ slab serif อย่างเนียนทีเดียว.

DB KingKaan เป็นเพียงชื่อเดียวในบรรดาพอนท์ลิขสิทธิ์ร่วม อ.มานพ-DB ที่ผมไม่ได้ตั้งชื่อขึ้นต้นว่า DB Manop... เพราะคำว่า ‘มานพ’ แปลว่า ‘ชายหนุ่ม’ ซึ่งไม่เหมาะกับความหวานที่ซ่อนอยู่. จะชื่อ ‘กึ่งทอง’ ก็ฟังดูแข็งไป จึงมาลงเอยที่ ‘กึ่งกาญจน์’ หวานกว่า. กึ่ง หมายถึงแบบตัวพิมพ์ที่มีเส้นกึ่งมากที่สุดเป็นลักษณะเด่น และกาญจน์แปลว่าทอง หมายถึงมีคุณค่าประดุจทอง ซึ่งคงไม่เป็นการเกินเลยไปสำหรับผลงานระดับอาจารย์ที่ค่อนข้างชีวิตอยู่กับงานประดิษฐ์ตัวอักษร.

ถ้าเปรียบ อ.มานพ เป็นต้นไม้ใหญ่ กึ่งกาญจน์ คืออีกหนึ่งกิ่งก้านที่เติมเต็มต้นมานพให้สมบูรณ์.